

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра соціальної роботи та реабілітації

ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного

факультету

Інна Савицька

2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри соціальної роботи
та реабілітації

Протокол № 7 від 21.08.2023 р.

Завідувач кафедри

Ірина Сопівник

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Англійська мова та друга іноземна»

Валентина СТРИЛЕЦЬ

Гарант ОП «Німецька мова та друга іноземна»

Наталія ОЛЬХОВСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ПРОЕКТАХ

спеціальність	035 «Філологія»
освітня програма	«Англійська мова та друга іноземна» «Німецька мова та друга іноземна»
факультет	гуманітарно-педагогічний
розробник	Тарасенко Ростислав Олександрович, професор кафедри соціальної роботи та реабілітації, доктор педагогічних наук, професор

Київ – 2023

1. Опис навчальної дисципліни
«Інформаційні технології в перекладацьких проектах»

Освітній ступінь, галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітня програма		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	03 Гуманітарні науки	
Спеціальність	035 Філологія	
Спеціалізація	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська) 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька)	
Освітня програма	Англійська мова та друга іноземна Німецька мова та друга іноземна	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов’язковий компонент ОПІ за рекомендацією вченої ради університету	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	4	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	третій	четвертий
Семестр	6	7
Лекційні заняття	16 год.	0 год.
Практичні, семінарські заняття		
Лабораторні заняття	30 год.	6 год.
Самостійна робота	74 год.	114 год.
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин: аудиторних	3 год.	– –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Стрімке зростання обсягів інформації в усіх сферах людської діяльності передбачає необхідність формування у майбутніх фахівців нових умінь, навичок і якостей для задоволення їхніх професійних потреб у інформації та використанні інформаційних технологій під час здійснення професійної діяльності. Для забезпечення перекладацької діяльності на високому професійному рівні майбутні фахівці з перекладу мають володіти сучасними інформаційними технологіями, акцент використання яких зміщується у площину колективної роботи над виконанням комплексних перекладацьких задач. З огляду на інтенсивний розвиток інформаційного суспільства, основне місце у переліку компетентностей, якими має володіти сучасний перекладач, займає інформаційна компетентність. Високий рівень її сформованості дозволить майбутнім перекладачам використовувати інформаційні технології для ефективного вирішення професійних задач, які набувають нових форм, зокрема, реалізація перекладацьких проектів.

Дисципліна «Інформаційні технології в перекладацьких проектах» є обов'язковим компонентом ОПП за рекомендацією вченої ради університету (цикл загальної підготовки) і має за мету сформувати у студентів навички ефективного здійснення професійної діяльності в межах реалізації перекладацьких проектів із використанням інформаційних технологій згідно з вимогами вітчизняних і міжнародних стандартів. Забезпечити оволодіння методами і засобами сучасних інформаційних технологій і систем, які використовуються для забезпечення колективної взаємодії в межах перекладацьких проектів і базуються на застосуванні систем автоматизованого перекладу (CAT-систем) забезпечать майбутнім перекладачам здатність виконувати професійну діяльність в умовах жорсткої конкуренції та відповідати вимогам і потребами роботодавців.

Основна увага при вивченні дисципліни спрямовується на формування умінь та практичних навичок розробляти структуру перекладацьких проектів, здійснювати інформаційне забезпечення для їх реалізації, підбирати комплекс відповідного програмного забезпечення з урахуванням їх функціональності та умов ліцензій щодо використання.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні оволодіти такими компетентностями:

загальні компетентності:

- здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями (ЗК5);
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК6);
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК12);

спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- здатність використовувати сучасні системи автоматизованого перекладу, а також володіти прийомами забезпечення якості перекладу (ФК 14).

Програмні результати навчання (ПРН) ОП:

- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати (ПРН 2).
- Організовувати процес свого навчання й самоосвіти (ПРН 3).
- Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності (ПРН 6).
- Уміти використовувати сучасні системи автоматизованого перекладу, різні цифрові інструменти перекладача, а також послуговуватися прийомами забезпечення якості перекладу (ПРН 21).

3. Структура навчальної дисципліни
«ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ПРОЕКТАХ»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	пр	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Підготовка перекладацьких проектів та їх реалізація засобами десктопних CAT-систем												
Тема 1. Програмне забезпечення для підготовки та реалізації перекладацьких проектів	14	2		2		10	12					12
Тема 2. Формування термінологічних баз	16	2		6		8	18			2		16
Тема 3 Бази пам'яті перекладів та управління ними	14	2		4		8	14					14
Тема 4. Структура CAT SDL Trados та реалізація проектів в її середовищі	16	2		4		10	16			2		14
Разом за модулем 1	60	8		16		36	60			4		56
Модуль 2. Застосування хмарних CAT-систем для реалізації перекладацьких проектів відповідно до нормативних вимог												
Тема 5. Вимоги нормативних документів до надання перекладацьких послуг з використанням систем машинного та автоматизованого перекладу	16	2		2		12	16					16
Тема 6. Мережеві джерела інформаційного забезпечення перекладацьких проектів	14	2		2		10	14					14
Тема 7. Перекладацька команда та функції учасників перекладацького проекту при роботі з CAT	12	2		2		8	10					10
Тема 8. Реалізація перекладацьких проектів у хмарній CAT-системі Phrase TMS	18	2		8		8	20			2		18
Разом за модулем 2	60	8		14		38	60			2		58
Усього годин	120	16		30		74	120			6		114

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Не передбачено робочим навчальним планом	–

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Не передбачено робочим навчальним планом	–

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Підготовка програмними засобами вихідних матеріалів для створення термінологічних баз	2
2.	Створення термінологічних баз засобами SDL MultiTerm Convert	4
3.	Наповнення термінологічних баз засобами SDL MultiTerm Extract	2
4.	Створення баз пам'яті перекладів засобами SDL Trados на основі вирівняних паралельних текстів	4
5.	Переклад документів у форматі DOC засобами SDL Trados Studio	4
6.	Структурування вимог нормативних документів до забезпечення якості перекладів з використанням CAT-систем	2
7.	Формування спеціалізованих словників та баз пам'яті перекладів на основі відкритих мережевих баз	2
8.	Вивчення інтерфейсу програмного середовища Phrase TMS	2
9.	Створення термінологічних баз для використання їх у хмарних системах автоматизованого перекладу	2
10.	Створення баз пам'яті перекладу для використання їх у хмарних системах автоматизованого перекладу	2
11.	Формування перекладацьких проектів у середовищі хмарної систем автоматизованого перекладу Phrase TMS	2
12.	Переклад документів у різних форматах засобами Phrase TMS	2

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Класифікація систем автоматизованого перекладу	12
2	Пошук та конвертування термінологічних баз, розміщених у мережі Інтернет	8
3	Редагування баз пам'яті перекладів	16
4	Аналіз нормативних документів та навчальних програм щодо наявності вимог з володіння комп'ютеризованими системами перекладу	12
5	Використання баз пам'яті перекладів Євросоюзу для створення інформаційних ресурсів перекладацьких проектів	10
6	Реалізація перекладацьких проектів засобами хмарної CAT MateCat	16

8. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентів

Перелік питань для перевірки рівня засвоєння знань

1. Який програмний продукт компанії SDL призначений для безпосереднього здійснення перекладу документа за участі перекладача?
2. Який програмний модуль використовується для створення бази пам'яті перекладів?
3. Для чого призначений програмний модуль SDL Passolo Essential?
4. Який формат файлів використовується для обміну записами баз пам'яті перекладів?
5. У якому файловому форматі зберігаються термінологічні бази для використання їх при перекладі у системі SDL Trados Studio?
6. Які програмні продукти використовуються для редагування TMX файлів?
7. Які програмні продукти можна віднести до групи «Екстрактори термінології»?
8. З використанням яких програмних продуктів можна здійснити статистичну оцінку текстів?
9. Які формати використовуються для зберігання табличних даних?
10. Які типи ліцензії можуть бути застосовані для програмних продуктів?
11. Які програмні продукти відносяться до системи автоматизованого перекладу?
12. Які є мережеві системи он-лайн перекладу?
13. Які програмні продукти відносяться до систем машинного перекладу?
14. Які програмні продукти використовуються для локалізації програмного забезпечення?

15. Які переваги при перекладі забезпечує застосування систем автоматизованого перекладу (CAT-систем)?
16. Як здійснити редагування запису термінологічної бази з використанням інструментів SDL MultiTerm?
17. Як здійснити конвертування файлів із термінологічними даними, які знаходяться у файлі формату TBX засобами SDL MultiTerm Convert?
18. Виконання яких функцій забезпечує програмний модуль SDL MultiTerm Convert?
19. Яка кількість описових полів може бути застосована для деталізації запису термінологічної бази, створеної засобами SDL MultiTerm?
20. Які типи проектів використовуються у процесі створення термінологічної бази засобами SDL MultiTerm?
21. Для чого призначені описові поля термінологічної бази?
22. Які типи даних можуть бути застосовані для заповнення описових полів термінологічної бази?
23. Які міжнародні стандарти регламентують умови та процес реалізації перекладацьких проектів?
24. Який стандарт прийнятий у Євросоюзі для реглантування умов здійснення перекладів та забезпечення їх якості?
25. Які міжнародні стандарти в галузі здійснення перекладів є чинними на сьогодні?
26. Якими компетентностей має володіти перекладач згідно із стандартом ISO 17100?
27. Які дії має уміти виконувати перекладач стосовно підготовки та здійснення перекладу із застосуванням CAT-систем згідно із стандартом ISO 17100?
28. Який міжнародний стандарт регламентує умови оцінювання перекладів?
29. Який покажчик у структурі вікна SDL Trados Studio вказує на те, що текстовий сегмент у реальному документі розміщений у комірці таблиці?
30. Які режими роботи можна використовувати у SDL Trados Studio?
31. Який режим роботи SDL Trados Studio дозволяє переглядати відомості щодо аналізу об'ємів перекладу?
32. У якому режимі роботи SDL Trados Studio можна встановити загальні налаштування на переклад за замовчуванням для усіх файлів проекту?
33. Який режим роботи SDL Trados Studio дозволяє переглядати детальну інформацію про проект та файли, які до нього включені?
34. У якому режимі роботи SDL Trados Studio можна переглядати параметри файлів і хід їх перекладу?
35. У якому режимі роботи SDL Trados Studio можна нові бази пам'яті перекладів?
36. Як у процесі перекладу засобами SDL Trados Studio підключити термінологічну базу?
37. Як встановити окремий статус для однієї із наявних у списку підключених термінологічних баз, який дозволить додавати до неї терміни у процесі перекладу документу в SDL Trados Studio?
38. Як здійснюється конкондарсний пошук терміну по базі пам'яті перекладів?

39. Як здійснити підтвердження перекладу текстового сегменту та занесення його до бази пам'яті перекладів?
40. Які дії необхідно виконати після перекладу окремого сегменту для занесення його до підключеної бази пам'яті перекладів?

9. Методи навчання

При вивченні дисципліни «Інформаційні технології в перекладацьких проектах» використовуються словесні методи (пояснення, інструктаж); наочні (ілюстрація, демонстрація – всі основні етапи створення та реалізації перекладацьких проектів супроводжується показом прикладів з використанням мультимедійного проектора, виконання лабораторних робіт демонструється на екрані); практичні (практична реалізація знань і вмінь забезпечується виконанням лабораторних робіт у середовищі SDL Trados, які виконуються з використанням персональних комп'ютерів та відповідного комунікаційного забезпечення).

10. Форми контролю

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студента, практична перевірка якості виконання лабораторних робіт та засвоєння теоретичних знань, відповіді на питання для самоконтролю після виконання лабораторних робіт, перевірка завдань з самостійної роботи. Модульне та підсумкове тестування.

Форма контролю: індивідуальна перевірка - стосується конкретних студентів і має на меті з'ясування підготовки до лекції, лабораторного заняття, визначення рівня засвоєння теоретичних положень, які, наприклад, будуть використані при виконанні лабораторної роботи. Підсумковою формою контролю з дисципліни є залік.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Дисципліна «Інформаційні технології в перекладацьких проектах» має обсяг 120 годин, по 60 годин на 2 семестра, що відповідає 4 кредитам.

Увесь зміст дисципліни поділено на чотири модулі. На вивчення кожного з модулів відведено по 1 кредиту ECTS.

Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Він складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 70 балів, і рейтингу з атестації (заліку) – 30 балів. Кожний модуль теж оцінюється за 100 бальною шкалою, 70 балів з яких студент набирає за виконання та захист лабораторних робіт і завдань для самостійної роботи, а 30 балів – за складання тесту за модуль (див. табл. 1).

Рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{НР}$ визначається за формулою:

$$R_{НР} = \frac{0,7 \left(R_{ЗМ}^{(1)} + R_{ЗМ}^{(2)} \right)}{2} + R_{ДР} + R_{ШТР}$$

де $R^{(1)}_{ЗМ}$, $R^{(2)}_{ЗМ}$ – рейтингові оцінки відповідно 1-го та 2-го модулів (у наступному семестрі 3-го та 4-го) за 100-бальною шкалою;

$R_{ДР}$, $R_{ШТР}$ – відповідно рейтинг з додаткової роботи і рейтинг штрафний.

Рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи округлюється до цілого числа.

Таблиця 1

Розподіл балів за модулями

Поточний контроль		Рейтинг з навчальної роботи	Рейтинг з додаткової роботи	Рейтинг штрафний	Підсумкова атестація (екзамен)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2					
0-100 балів	0-100 балів					
Лр 1 – 10 Лр 2 – 10 Лр 3 – 10 Лр 4 – 10 Лр 5 – 15	Лр 6 – 5 Лр 7 – 5 Лр 8 – 10 Лр 9 – 5 Лр 10 – 10 Лр 11 – 10 Лр 12 – 10	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100
Ср 1 – 15	Ср 2 – 15					
Тест 1 – 30	Тест 2 – 30					

На рейтинг з навчальної роботи можуть впливати рейтинг з додаткової роботи та рейтинг штрафний.

Рейтинг з додаткової роботи додається до рейтингу з навчальної і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається здобувачам вищої освіти рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня їх знань з дисципліни.

Максимальна кількість балів (20) надається здобувачу вищої освіти за:

– отримання диплому I-го ступеню переможця студентської наукової конференції навчально-наукового інституту чи факультету (коледжу) з відповідної дисципліни;

– отримання диплому переможця (I, II чи III місце) II-го етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з дисципліни чи спеціальності (напрямку підготовки) у поточному навчальному році;

– отримання диплому (I, II чи III ступеню) переможця Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з відповідної дисципліни у поточному навчальному році;

– авторство (співавторство) у поданій заявці на винахід чи отриманому патенті України з відповідної дисципліни;

– авторство (співавторство) у виданій науковій статті з відповідної дисципліни;

– виготовлення особисто навчального стенду, макету, пристрою, приладу; розробка комп'ютерної програми (за умови, що зазначене використовується в освітньому процесі при викладанні відповідної дисципліни).

Рейтинг штрафний не перевищує 5 балів і віднімається від рейтингу з навчальної роботи. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для здобувачів вищої освіти, які невчасно засвоїли матеріали змістових модулів, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

На рейтинг з навчальної роботи може впливати рейтинг з додаткової роботи – до 20 балів і рейтинг штрафний (з від'ємним знаком) – до 5 балів.

Рейтинг з додаткової роботи визначається лектором і надається студентам за рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний $R_{штр}$ не перевищує 5 балів і віднімається від $R_{НР}$. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

Допуском до підсумкової атестації є наявність не менше 60 балів із кожного змістового модуля та загалом із навчальної роботи не менше 42 балів.

Підсумкова атестація проводиться у вигляді складання тестів, максимальна кількість балів за яку становить 100 балів.

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{ДИС}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи $R_{НР}$ (до 70 балів):

$$R_{ДИС} = R_{НР} + R_{АТ}$$

Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національні оцінки згідно з табл. 2.

Таблиця 2

Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результатами складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	не зараховано

12. Навчально-методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчального процесу із вивчення дисципліни передбачає використання матеріалів у друкованому та електронному вигляді.

Матеріали у друкованому вигляді сконцентровані у навчальному посібнику, методичних вказівках для виконання лабораторних робіт та методичних вказівках до виконання завдань із самостійної роботи, а саме:

1. Тарасенко Р.О. Інформаційні технології в перекладацькій діяльності: навч. посіб. / Р.О.Тарасенко, С.М.Амеліна. – К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2021. – 326 с.

2. Тарасенко Р.О. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Інформаційні технології в перекладацьких проектах» для бакалаврів спеціальності 035 «Філологія». – К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2022. – 135 с.
3. Тарасенко Р.О. Методичні вказівки для самостійної роботи з дисципліни «Інформаційні технології в перекладацьких проектах» для бакалаврів спеціальності 035 «Філологія». – К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2019. – 98 с.
4. Матеріали у електронному вигляді розміщені в сертифікованому електронному навчальному курсі, який знаходиться на платформі Elearn за URL адресою: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1691>.

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Амеліна С.М., Тарасенко Р.О. Комп'ютерна лексикографія і переклад: навч. посіб. / С.М.Амеліна, Р.О.Тарасенко / Видання 2-ге, перероблене і доповнене. К.: ФОП Ямчинський О.В., 2022. 348 с.
2. Долинський Є. В., Скиба К.М. Інформаційні технології у професійній діяльності перекладача : навчальний посібник Хмельницький : ХНУ, 2016. 195 с.
3. Інтелектуальна обробка текстів: [навчальний посібник] / В. Ю.Тарануха. Київ: електронна публікація на сайті факультету, 2014. 80 с.
4. Ольховська А. С. Чинники успішного працевлаштування перекладача за фахом: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю «Переклад» (англійська мова). Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 116 с.
5. Тарасенко Р.О. Інформаційні технології в перекладацькій діяльності: навч. посіб. / Р.О. Тарасенко, С.М. Амеліна. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2021. 326 с.
6. Тарасенко Р.О. Інформаційні технології: навч. посіб. / Р.О. Тарасенко, С.М. Гаріна, Т.П. Робоча. К.: Алефа, 2010. 312 с.
7. Тарасенко Р.О. Основи інформатики та прикладної лінгвістики: навч. посіб. / Р.О.Тарасенко, С.М.Амеліна / Видання 2-ге, перероблене і доповнене. К.: ФОП Ямчинський О.В., 2022. 330 с.

Зміст лекцій з дисципліни «Інформаційні технології в перекладацьких проектах»

Модуль 1. Підготовка перекладацьких проектів та їх реалізація засобами десктопних CAT-систем

Тема 1. Програмне забезпечення для підготовки та реалізації перекладацьких проектів.

Особливості сучасного ринку перекладацьких послуг. Сутність перекладацького проекту. Класифікація програмного забезпечення призначеного для комп'ютеризованого перекладу. Типи ліцензії на програмне забезпечення. Системи автоматизованого перекладу. Переваги застосування CAT-систем. Системи розпізнавання тексту (OCR). Програми статистичної оцінки текстів для перекладу. Електронні словники. Редактори термінологічних баз. Екстрактори термінології. Конвертори файлів з лінгвістичними даними. Редактори TMX файлів. Програмні продукти для здійснення автоматизованого перекладу, що віднесені до CAT-систем. Програмні продукти для здійснення машинного перекладу.

Критерії вибору програмного забезпечення для реалізації перекладацьких проектів. Склад пакету та особливості застосування програмних продуктів компанії SDL. Призначення програмних модулів, які входять до системи автоматизованого перекладу SDL Trados.

Тема 2. Формування термінологічних баз.

Сутність термінологічної бази в аспекті використання її в системах автоматизованого перекладу. Програмні модулі для роботи із термінологічними базами. Шляхи формування термінологічних баз. Етапи проектування термінологічних баз. Призначення та особливості форматів файлів для зберігання і передачі термінологічних даних. Типи проектів для створення термінологічних баз засобами SDL MultiTerm. Рівні деталізації записів термінологічної бази. Сутність та структура описових полів термінологічної бази. Способи наповнення термінологічних баз. Технологія створення термінологічних баз засобами програмного модуля SDL MultiTerm Convert. Застосування пакету MS Excel на початковому етапі структурування термінологічних даних для їх конвертування у спеціалізований формат sdltb. Технологія створення термінологічних баз засобами програмного модуля SDL MultiTerm Extract. Підготовка одномовних текстів та вирівняних паралельних текстів для екстрагування термінології.

Тема 3. Бази пам'яті перекладів та способи їх формування.

Технологія пам'яті перекладів в системах автоматизованого перекладу. Сутність бази пам'яті перекладів як основного інформаційного ресурсу при застосуванні CAT-систем. Шляхи формування баз пам'яті перекладів. Програмні модулі для створення баз пам'яті перекладів. Етапи створення баз пам'яті перекладів. Призначення та особливості форматів файлів для зберігання текстів, проектів, баз, які використовуються у процесі створення баз пам'яті перекладів.

Підготовка текстів до вирівнювання. Сегментація текстів. Вирівнювання паралельних текстів засобами програмного модуля SDL Trados WinAlign. Формування TMX файлів. Створення баз пам'яті перекладів засобами SDL Trados Studio для різних напрямів перекладу. Зміна напрямку бази пам'яті перекладу. Сутність функції AutoSuggest. Створення словника на основі TMX файлів для забезпечення роботи функції AutoSuggest. Основні можливості редактора TMX файлів Okapi Olifant Translation Memory Editor. Редагування баз пам'яті перекладів (видалення тегів, повторів, пропусків) засобами програмного продукту Okapi Olifant.

Тема 4. Структура CAT SDL Trados та реалізація проектів в її середовищі

Поняття режимів роботи SDL Trados Studio. Сутність режиму роботи *Home* та структура вікна SDL Trados Studio у цьому режимі. Особливості використання режиму роботи *Projects*. Призначення режиму роботи *Files* та сутність статистичних показників стану перекладу файлів проекту. Аналіз відомостей щодо показників об'ємів перекладу у режимі *Reports*. Налаштування структури вікон у режимі роботи *Editor* та їх інформаційний зміст у процесі перекладу. Засоби управління базами пам'яті перекладів у режимі роботи Translation Memories.

Стратегія виконання перекладів засобами SDL Trados Studio. Структурна схема перекладу із застосуванням SDL Trados Studio. Створення нового перекладацького проекту у SDL Trados Studio. Налаштування параметрів перекладацького проекту (термінів виконання, замовників, напрямку перекладів, переліку та типу документів на переклад, баз пам'яті перекладів, термінологічних баз). Отримання узагальненої інформації про обсяг робіт за проектом. Визначення інформація про обсяг робіт щодо перекладу конкретного файлу. Відкриття файлу на переклад. Налаштування параметрів перекладу у процесі відкриття файлу. Значення статусів елементів документа, відкритого на переклад у SDL Trados Studio без підключених інформаційних ресурсів. Переклад файлу з використанням баз пам'яті перекладів. Ефективні способи запису тексту перекладів. Копіювання тегів із вихідного тексту у цільовий. Символьне позначення різних статусів перекладу окремих текстових сегментів. Чіткі та нечіткі співпаданя із базою пам'яті перекладів. Кодування сегментів тексту. Перегляд вихідного та цільового документа з використанням функції Preview. Додавання термінів до термінологічної бази у процесі перекладу. Додавання записів до баз пам'яті перекладів у процесі перекладу.

Модуль 2. Застосування хмарних CAT-систем для реалізації перекладацьких проектів відповідно до нормативних вимог

Тема 5. Вимоги нормативних документів до надання перекладацьких послуг з використанням систем машинного та автоматизованого перекладу

Класифікація стандартів якості перекладацьких послуг. Міжнародні та загальноєвропейські стандарти. Національні стандарти різних країн. Вітчизняні стандарти. Перелік компетентностей перекладача, які регламентовані

загальноєвропейськими та національними стандартами провідних країн. Положення загальноєвропейського та американського стандартів щодо набору інструментів, що використовуються на усіх етапах реалізації перекладацьких проектів. Умови застосування систем автоматизованого перекладу. Особливості надання новітніх перекладацьких послуг із локалізації, інтернаціоналізації та глобалізації згідно стандартів. Вимоги вітчизняних стандартів до інформаційної підготовки перекладача.

Тема 6. мережеві джерела інформаційного забезпечення перекладацьких проектів

Класифікація джерел інформаційного забезпечення перекладацьких проектів. Електронні словники. Інтернет-ресурси. Мовні корпуси (бази даних). Депозитарні бібліотеки. Корпуси паралельних текстів та баз пам'яті перекладів (JRC-Acquis, DGT-Acquis, DCEP, DGT-TM, ECDC-TM, EAC-TM). Фахові інформаційні бази даних. Умови доступу до ресурсів міжнародних та національних інформаційних систем з сільськогосподарських наук і технологій AGRIS, AGORA, AGRICOLA, CAB Abstracts, FSTA, DOAJ, FAO Catalogue Online. Місце інформаційних джерел у структурі підготовки і реалізації перекладацьких проектів. Схема взаємодії перекладача з інформаційними ресурсами у процесі реалізації перекладацьких проектів.

Тема 7. Перекладацька команда та функції учасників перекладацького проекту при роботі з CAT

Особливості колективної реалізації перекладацьких проектів. Поняття та склад перекладацької команди (за стандартом). Схема реалізації перекладацьких проектів та місце учасників у ній. Учасники перекладацьких проектів. Функції адміністратора проекту та ключові аспекти використання ним CAT-систем. Роль менеджера з перекладів в управлінні перекладацьким проектом засобами CAT-систем. Завдання перекладачів у проекті та умови координування спільної роботи засобами CAT-систем. Обов'язки редактора-лінгвіста та редактора-фахівця в галузі та умови виконання своїх функцій засобами CAT-систем.

Тема 8. Реалізація перекладацьких проектів у хмарній CAT Phrase TMS

Особливості використання хмарних CAT-систем для реалізації перекладацьких проектів. Умови доступу до використання хмарних CAT-систем. Технологія створення перекладацького проекту у середовищі хмарної CAT Phrase TMS. Параметри налаштування проекту. Підключення до проекту вихідних текстів різних форматів; підключення термінологічних баз. Вирівнювання паралельних текстів та використовувати їх в якості баз пам'яті перекладів. Запуск проектів на виконання. Формування цільового тексту з урахуванням пропозицій машинного перекладу та збігів із базою пам'яток перекладів. Здійснення перевірки якості перекладів на основі вбудованої системи Quality Assurance. Вибір потрібних форматів для вивантаження результатів реалізації перекладацького проекту. Функції менеджера проекту. Зарахування учасників проекту. Розподіл завдань між перекладачами. Контроль рівня реалізації проекту.

Завдання для самостійної роботи з дисципліни «Інформаційні технології в перекладацьких проектах»

Завдання №1. Класифікація та вибір систем автоматизованого перекладу

Програма виконання завдання

1. Використовуючи ресурси мережі Інтернет, здійснити пошук інформації щодо програмних продуктів, які віднесені до систем автоматизованого перекладу (CAT-систем).

2. Здійснити аналіз знайденої інформації за такими критеріями: назва програмного продукту, фірма розробник, тип ліцензії, основні функціональні можливості, вартість копії, URL-адреса сайту розробника, логотип.

3. Для оформлення результатів аналізу та їх структурування скористатися запропонованим шаблоном.

Назва програми многочисленних продуктів	Фірма розробник	Тип ліцензії	Функціональні можливості програмного продукту	Вартість копії	URL-адреса сайту розробника	Зображення логотипу програмного продукту або фірми розробника

4. Для опису характеристик програмних продуктів скористатися інформацією, яка є актуальною на теперішній момент (в межах останнього року).

Завдання №2. Використання міжнародних інформаційних баз даних аграрного спрямування для формування інформаційних ресурсів перекладача

Програма виконання завдання

1. Використовуючи мережу Інтернет, переглянути веб-сторінки поширених міжнародних інформаційних баз даних сільськогосподарського спрямування, зокрема: AGORA, AGRIS, AGRICOLA, CAB Abstracts, FSTA, DOAJ, FAO Catalogue On-line, Organic EPrints, VITIS-VEA, PHYTOMED, AgEcon, LIVIVO. Для цього можна скористатися запропонованим переліком URL-адрес

Назва бази	URL-адреса сайту бази
AGORA	http://agora-journals.fao.org/content/ru/browse_subject.php?all=true
AGRIS	http://agris.fao.org/agris-search/index.do
AGRICOLA	https://agricola.nal.usda.gov/
CAB Abstracts	https://www.cabi.org/publishing-products/online-information-resources/cab-abstracts/
FSTA	https://www.ifis.org/fsta
DOAJ	https://doaj.org
FAO Catalogue On-line	http://www.fao.org/publications/en/
Organic EPrints	http://www.orgprints.org
VITIS-VEA	https://www.vitis-vea.de/Englisch/ebesDB.php?id=11
PHYTOMED	https://phytomed.julius-kuehn.de/index.php
AgEcon	http://ageconsearch.umn.edu/?ln=en
LIVIVO	https://www.livivo.de

2. Переглянути наявні розділи, за якими згруповані текстові матеріали з різних галузей сільського господарства. Навести перелік наявних розділів із 5 довільних баз, а результати зберегти у текстовому документі.

3. Знайти та завантажити на власний комп'ютер по одному файлу у форматі PDF повнотекстових матеріалів із трьох довільних галузей сільського господарства, які знаходяться у вільному доступі на різних базах.

4. Використовуючи систему автоматизованого перекладу SDL Trados Studio перекласти по одній сторінці тексту із кожного документу на українську мову. Результати перекладу зберегти у форматі .doc.

5. Створити нову термінологічну базу у форматі .sdltb та нову базу пам'яті перекладів у форматі .sdltm.

6. У процесі перекладу відповідних текстів перекладені сегменти занести до новоствореної бази пам'яті перекладів, а галузеві терміни до новоствореної термінологічної бази.

Завдання №3. Редагування бази пам'яті перекладів

Програма виконання завдання

1. Встановити на власний комп'ютер програму Okapi Olifant Translation Memory Editor. Зазначена програма має вільну ліцензію. Завантажити програму можна скориставшись посиланням:

<http://okapi-olifant.software.informer.com/3.0/>

2. Підготувати напрацьовані матеріали із вирівняними паралельними текстами, збереженими у форматі TMX. Частина матеріалів у форматі TMX отримати із баз пам'яті перекладів, збережених у форматі .sdltm шляхом експортування.

3. Використовуючи спеціалізований програмний продукт Okapi Olifant здійснити комплексне редагування вирівняних паралельних текстів, які містяться у TMX файлах.

4. Редагування TMX файлів необхідно здійснити за такими вимогами:

- очистити вміст файлів від тегів;
- очистити вміст файлів від сегментів із повторами;
- очистити вміст файлів від порожніх та напівпорожніх сегментів;
- очистити вмісту файлів від сегментів із співпадаючим текстом у мові оригіналу та цільовій мові;

5. Результати виконання роботи оформити у файлі з форматом .tmx.

6. Використовуючи структурований, у вигляді таблиці, термінологічний матеріал на англійській та українській мові, створити засобами Okapi Olifant вирівняний паралельний тест у форматі .tmx.

Завдання №4. Аналіз нормативних документів та навчальних програм щодо наявності вимог з володіння комп'ютеризованими системами перекладу

Програма виконання завдання

1. Завантажити файл із міжнародним стандартом перекладацьких послуг ISO 17100:2015, який, у тому числі, регламентує вимоги до компетентностей перекладачів та застосування інформаційних технологій в перекладі.

2. Проаналізувати стандарт ISO 17100:2015, та виписати і перекласти:

- наведений у ньому перелік та зміст компетентностей, якими мають володіти перекладачі, залучені до надання перекладацьких послуг. Виділити у змісті компетентностей аспекти, які пов'язані із здатностями перекладачів використовувати інформаційні технології в перекладі;
- технічні та технологічні ресурси, які необхідні для забезпечення якісного надання послуг;

3. Перекласти пункти *додатку D* стандарту ISO 17100:2015 щодо виконання робіт на стадії підготовки до виконання перекладу. Відмітити пункти, що безпосередньо пов'язані із застосуванням систем автоматизованого перекладу при здійсненні перекладу та прокоментувати їх сутність.

4. Перекласти пункти *додатку F* стандарту ISO 17100:2015 та виділити червоним кольором позиції, які стосуються застосування системи автоматизованого перекладу та термінологічного менеджменту при наданні послуг з перекладу.

5. Результати виконання вищезазначених завдань оформити у вигляді текстового документу у форматі .docx і зберегти під назвою *Ср4_1_Прізвище*.

6. Здійснити пошук ресурсів в мережі Інтернет та визначити, чи діє в Україні стандарт, який регламентує вимоги до надання послуг з перекладу. Якщо такий є, то навести основні відомості про нього (назва, рік введення в дію, основний зміст тощо). Результати оформити у вигляді текстового документу у форматі .docx і зберегти під назвою *Ср4_2_Прізвище*.

7. Провести аналіз вітчизняних та зарубіжних перекладацьких бюро, які здійснюють свою діяльність відповідно до положень міжнародного стандарту ISO 17100 та мають відповідний сертифікат (наприклад <https://www.translatel.com/ua/>). Здійснити систематизацію таких перекладацьких бюро (не менше 7) та структурувати отримані відомості у вигляді таблиці, шаблон якої наведено тут. Результати оформити у вигляді текстового документу у форматі .docx і зберегти під назвою *Ср4_3_Прізвище*.

8. Ознайомитися із загальноєвропейською програмою підготовки перекладачів European Master's in Translation. Проаналізувати усі 5 компетентностей, які мають бути сформовані у перекладача, та записати переклад тих пунктів, де йдеться про знання, навички чи уміння щодо застосування інформаційних технологій у перекладацькій діяльності. При цьому структурувати відповідні пункти із зазначенням компетентностей, до яких вони віднесені.

Результати оформити у вигляді текстового документу у форматі .docx і зберегти під назвою *Ср4_4_Прізвище*.

Завдання №5. Використання баз пам'яті перекладів Євросоюзу для створення інформаційних ресурсів перекладацьких проектів

Програма виконання завдання

1. Відкрити Інтернет оглядач та перейти на сторінку Генерального директорату з перекладу Єврокомісії.
2. У завантаженій сторінці перейти до розділу Download the DGT Translation Memo, знайти архів з назвою Vol_2019_1.zip та завантажити його на власний комп'ютер. Розпакувати архів в окрему папку.
3. Завантажити SDL Trados Studio.
4. Створити порожню базу пам'яті перекладів за напрямом Англійська - Німецька.
5. Імпортувати у новостворену базу пам'яті перекладів вміст TMX файлів, які знаходилися у завантаженому архіві.
6. Генерувати спеціальний словник у форматі .bpm та зберегти його у власну папку.
7. Відкрити на переклад довільний файл англійською або німецькою мовою, підключити створену базу пам'яті перекладів та словник AutoSuggest і перевірити їх функціонування.

Завдання №6. Реалізація перекладацьких проектів засобами хмарної CAT MateCat

Програма виконання завдання

1. Використовуючи безкоштовний доступ до ресурсів хмарної автоматизованої системи перекладу MateCat ознайомитися з інтерфейсом програми та технологією створення і реалізації перекладацьких проектів.
2. Створити перекладацький проект у напрямку з англійської на українську, під'єднавши до нього в якості вихідного тексту файл згідно із своїм варіантом (номер варіанту відповідає порядковому номеру у списку групи). Файли із вихідним текстом розміщені в ресурсах курсу.
3. Здійснити реалізацію перекладацького проекту, здійснюючи аналіз запропонованих варіантів перекладу по кожному сегменту, та отримати кінцевий варіант цільового тексту.
4. Для виконання роботи необхідно зайти на сайт хмарної автоматизованої системи перекладу MateCat скориставшись посиланням: <https://www.matecat.com/>
5. Зазначена програма має вільну ліцензію.
6. Після отримання доступу до MateCat необхідно завантажити із ресурсів курсу файл із вихідним файлом свого варіанту для здійснення зазначених у завданні операцій. У процесі виконання завдань необхідно створювати скрін копії екрану, які фіксуватимуть виконання основних операцій щодо реалізації завдань. Усі скрін копії розмістити в одному файлі текстового редактора MS Word.